

## A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla a Dr. Dezső László ügyvéd (7500 Nagyatád, Baross G. u. 11.) által képviselt **I.rendű felperes neve** (címe) I. rendű, **II.rendű felperes neve** (címe) II. rendű, **III.rendű felperes neve** (címe) III. rendű, **IV.rendű felperes neve** (címe) IV. rendű, **V.rendű felperes neve** (címe) V. rendű, **VI.rendű felperes neve** (címe) VI. rendű, **VII.rendű felperes neve** (címe) VII. rendű, **VIII.rendű felperes neve** (címe) VIII. rendű, **IX.rendű felperes neve** (címe) IX. rendű, **X.rendű felperes neve** (címe) X. rendű, **XI.rendű felperes neve** (címe) XI. rendű, **XII.rendű felperes neve** (címe) XII. rendű, **XIII.rendű felperes neve** (címe) XIII. rendű, **XIV.rendű felperes neve** (címe) XIV. rendű, **XV.rendű felperes neve** (címe) XV. rendű, **XVI.rendű felperes neve** (címe) XVI. rendű, **XVII.rendű felperes neve** (címe) XVII. rendű, **XVIII.rendű felperes neve** (címe) XVIII. rendű, **XIX.rendű felperes neve** (címe) XIX. rendű, **XX.rendű felperes neve** (címe) XX. rendű, **XXI.rendű felperes neve** (címe) XXI. rendű, **XXII.rendű felperes neve** (címe) XXII. rendű, **XXIII.rendű felperes neve** (címe) XXIII. rendű, **XXIV.rendű felperes neve** (címe) XXIV. rendű, **XXV.rendű felperes neve** (címe) XXV. rendű, **XXVI.rendű felperes neve** (címe) XXVI. rendű, **XXVII.rendű felperes neve** (címe) XXVII. rendű, **XXVIII.rendű felperes neve** (címe) XXVIII. rendű, **XXIX.rendű felperes neve** (címe) XXIX. rendű, **XXX.rendű felperes neve** (címe) XXX. rendű, **XXXI.rendű felperes neve** (címe) XXXI. rendű, **XXXII.rendű felperes neve** (címe) XXXII. rendű, **XXXIII.rendű felperes neve** (címe) XXXIII. rendű felpereseknek, a Dr. Barbalics István ügyvéd (7500 Nagyatád, Széchenyi tér 24) által képviselt **alperes neve** (címe) alperes ellen kártalanításból eredő vételárrész megfizetése iránt indított perében - amely perbe a Dr. Barbalics István ügyvéd (7500 Nagyatád, Széchenyi tér 24) által képviselt **F. Korlátolt Felelősségű Társaság** (címe) az alperes pernyertessége előmozdítása érdekében beavatkozott - a Somogy Megyei Bíróság 2006. december 7. napján kelt 3.G.40.057/2006/24. számú ítélete ellen az alperes és a beavatkozó által 30. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, az ide egyesített Gf.IV.30.047/2007. számú ügyben, melyben a Dr. Dezső László ügyvéd (7500 Nagyatád, Baross G. u. 11.) által képviselt **I. rendű felperes neve** (címe) I. rendű, **II. rendű felperes neve** (címe) II. rendű, **III. rendű felperes neve** (címe) III. rendű, **IV. rendű felperes neve** (címe) IV. rendű, **V. rendű felperes neve** (címe) V. rendű, **VI. rendű felperes neve** (címe) VI. rendű, **VII. rendű felperes neve** (címe) VII. rendű, **VIII. rendű felperes neve** (címe) VIII. rendű, **IX. rendű felperes neve** (címe) IX. rendű, **X. rendű felperes neve** (címe) X. rendű, **XI. rendű felperes neve** (címe) XI. rendű, **XII. rendű felperes neve** (címe) XII. rendű, **XIII. rendű felperes neve** (címe) XIII. rendű, **XIV. rendű felperes neve** (címe) XIV. rendű felpereseknek a

Dr. Barbalics István ügyvéd (7500 Nagyatád, Széchenyi tér 24) által képviselt **alperes neve** (címe) alperes ellen kártalanításból eredő vételárrész megfizetése iránt indított perében - amely perbe a Dr. Barbalics István ügyvéd (7500 Nagyatád, Széchenyi tér 24) által képviselt **F. Korlátolt Felelősségű Társaság** (címe) az alperes pernyertessége előmozdítása érdekében beavatkozott - a Somogy Megyei Bíróság 2006. december 13. napján kelt 2.G.40.056/2006/21. számú ítélete ellen az alperes és a beavatkozó által 24. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, és az ide egyesített Gf.IV.30.050/2007. számú ügyben, melyben a Dr. Dezső László ügyvéd (7500 Nagyatád, Baross G. u. 11.) által képviselt **I. rendű felperes neve (címe)** I. rendű, **II. rendű felperes neve (címe)** II. rendű, **III. rendű felperes neve (címe)** III. rendű, **IV. rendű felperes neve (címe)** IV. rendű, **V. rendű felperes neve (címe)** V. rendű, **VI. rendű felperes neve (címe)** VI. rendű, **VII. rendű felperes neve (címe)** VII. rendű, **VIII. rendű felperes neve (címe)** VIII. rendű, **IX. rendű felperes neve (címe)** IX. rendű, **X. rendű felperes neve (címe)** X. rendű, **XI. rendű felperes neve (címe)** XI. rendű, **XII. rendű felperes neve (címe)** XII. rendű, **XIII. rendű felperes neve (címe)** XIII. rendű, **XIV. rendű felperes neve (címe)** XIV. rendű, **XV. rendű felperes neve (címe)** XV. rendű, **XVI. rendű felperes neve (címe)** XVI. rendű, **XVII. rendű felperes neve (címe)** XVII. rendű, **XVIII. rendű felperes neve (címe)** XVIII. rendű, **XIX. rendű felperes neve (címe)** XIX. rendű és **XX. rendű felperes neve (címe)** XX. rendű felpereseknek a Dr. Barbalics István ügyvéd (7500 Nagyatád, Széchenyi tér 24) által képviselt **alperes neve** (címe) alperes ellen kártalanításból eredő vételárrész megfizetése iránt indított perében - amely perbe a Dr. Barbalics István ügyvéd (7500 Nagyatád, Széchenyi tér 24) által képviselt **F. Korlátolt Felelősségű Társaság** (címe) az alperes pernyertessége előmozdítása érdekében beavatkozott - a Somogy Megyei Bíróság 2007. január 18. napján kelt 3.G.40.146/2007/27. számú ítélete ellen az alperes és a beavatkozó által 34. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

#### **Ítéletet:**

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéleteit - fellebbezett részükben - részben az alábbiak szerint változtatja meg:

- A Somogy Megyei Bíróság 2.G.40.056/2006/21. számú ítélete szerinti X. rendű felperes (T. J.-né) tekintetében az alperes marasztalását 90.583,- (kilencvenezer-ötszáznyolcvanhárom) forintra leszállítja, a S. 083. helyrajzi számú ingatlan megosztását, kisajátítását követően még kifizetésre kerülő kártalanítás összegéből a X. rendű felperest megillető hányadot 0,1094%-ra módosítja. Ezt meghaladóan a X. rendű felperes keresetét elutasítja.

A X. rendű felperes javára az alperes perköltség-fizetésre kötelezését mellőzi, és kötelezi a X. rendű felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 12.000,- (tizenkettőezer) forint első-, és 6.000,- (hatezer) forint másodfokú perköltséget.

- A Somogy Megyei Bíróság 3.G.40.146/2006/27. számú ítélete szerinti XX. rendű (T. K.-né) felperest kötelezi, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 12.000,- (tizenkettőezer) forint elsőfokú perköltséget,

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek - a Somogy Megyei Bíróság 2.G.40.056/2006/21. számú ítélete szerinti X. rendű, valamint a Somogy Megyei Bíróság 3.G.40.146/2006/27. számú ítélete szerinti XX. rendű felperes kivételével - 273.572,- (kettőszázhetvenháromezer-ötszázhetvenkettő) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

### **Indokolás**

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletekben a felperesek keresetének túlnyomórészt helyt adva kötelezte az alperest arra, hogy a s. 083. helyrajzi számú ingatlan megosztása után kialakított 083/1. helyrajzi számú ingatlan kisajátítása ellenében járó 40.500.000,- Ft kártalanítási összeg, valamint a 083/2. helyrajzi számú ingatlanra megkötött adásvételi szerződés alapján járó vételár egy részét fizesse meg a felpereseknek, az őket a vagyonnevesítés alapján megillető vagyoni részesedés arányában. Megállapította egyúttal, hogy a s. 083. helyrajzi számú ingatlanból megosztás folytán kialakított, a jövőben kisajátításra kerülő ingatlanokra kifizetésre kerülő kisajátítási kártalanítás összege is a felpereseket illeti meg, úgyszintén a vagyonnevesítéskor megállapított arányban. Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárás eredményeképpen megállapítható vagyonnevesítési arányt meghaladó felperesi igényeket elutasította, és elutasította a 3.G.40.146/2006/27. számú ítélet szerinti XX. rendű felperes keresetét teljes egészében.

Az elsőfokú bíróság az igényt eredeti vagyonnevesítésben részesült jogosultként érvényesítő felperesek, valamint a vagyonnevesítés során megszerzett üzletrészt jogelődjüktől öröklés címén megszerző felperesek keresetét egyaránt alaposnak találta, és valamennyi felperes tekintetében az igény jogalapját az 1992. évi II. törvény (Ámt.) 25.§-ában az 1995. évi XCIII. törvény 1.§ (1) bekezdés b) pontjában, valamint az 1993. évi II. törvény 12/C.§ (5) bekezdésében jelölte meg. Az igényt örökösként érvényesítő felperesekkel kapcsolatban kifejtette, hogy a felperesek jogelődje volt vagyonnevesítésre jogosult, és tarthatott igényt a kisajátítási kártalanítás vagyonnevesítési arány szerinti részére, az örökösök e követelést szerezték meg örökhagyóiktól, és ezért igényüket mind a kisajátítási kártalanítás már kifizetett összegére, mind pedig annak jövőbeni kifizetésre kerülő részére érvényesíthetik. Kifejtette azt is, hogy valamennyi felperes a tagsági viszony megszűnésétől függetlenül jogosult részesedni a kisajátított, illetve kisajátításra kerülő ingatlanok ellenértékéből, a részesedés nem függ a tagsági viszony megszűnésétől, illetve attól, hogy a jogosult a szövetkezeti üzletrészt időközben

értékesítette. E körben hivatkozott az elsőfokú bíróság a Legfelsőbb Bíróság közzétett eseti döntéseire.

Nem osztotta az elsőfokú bíróság az alperes jogi álláspontját a felperesek perbeli jogképességének hiányával összefüggésben, elutasította az alperes Európai Bíróság megkeresése iránti kérelmét, valamint mellőzte az Alkotmánybíróság előtti eljárás kezdeményezését az 1993. évi II. törvény 12/C.§ (5) bekezdése alkotmányellenességének megállapításával összefüggésben. Nem osztotta az alperes azon álláspontját, mely szerint a kisajátítási kártalanításból befolyt összeg felosztásával szemben az alperes bármiféle költséget igényelhetne és számíthatna be a felperesek követelésével szemben. Az alperes szerződésszegésre alapított beszámítási kifogását is alaptalannak találta, utalva arra, hogy az alperes a szerződésszegés tényére bizonyítást sem ajánlott fel, valamint hozzátette azt is, hogy a felperesek követelésével szemben az alperes a közte és az egyes felperesek között létrejött üzletrész adásvételi szerződésekkel összefüggő szavatossági kifogással nem élhet.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes és a beavatkozó jelentettek be fellebbezést, fellebbezésükben az elsőfokú bíróság ítéleteinek részbeni megváltoztatását és a teljesített kereseti kérelmek elutasítását kérték. Fenntartották azt az elsőfokú eljárásban már kifejtett álláspontjukat, hogy az igényt eredeti vagyonnevesítésre jogosultként érvényesítő felpereseket a követelés azért nem illeti meg, mert üzletrészüket, és ezzel együtt tagsági jogviszonyukból eredő valamennyi jogukat és kötelezettségüket az alperesre, illetve az alperesi beavatkozóra ruházták át, az alperesi szövetkezethél üzletrésszel nem rendelkeznek, tagsági viszonyuk megszűnt, a szövetkezettel a tagsági viszony megszűnésekor, az üzletrész adásvételi szerződések megkötésekor elszámoltak, és kijelentették, hogy a szövetkezettel szemben semmiféle további igényük nincs. Álláspontjuk szerint a Ámt. 25.§-ában foglaltakat úgy kell értelmezni, hogy a kisajátítási kártalanításból befolyt összeget a jelenlegi szövetkezeti tagok között kell felosztani. Hivatkoztak arra is, hogy az alperesi szövetkezet az 1996. december 27-én megtartott közgyűlésén hozott határozatában is úgy foglalt állást, hogy az Ámt. 25.§ (3) bekezdése szerinti árverések lebonyolítása után fennmaradó aranykorona értékű földet is a jelenlegi, azaz az 1996. december 27-i tagság között kell felosztani.

Vitatták az örökösként fellépő felperesek igényének jogszerűségét is, arra hivatkoztak, hogy az igényt örökösként érvényesítő felperesek jogelődjének halálakor annak hagyatékába e felperesek által érvényesített követelés nem tartozott. Sérelmezték azt is, hogy a 3.G.40.146/2006/27. számú ítélet szerinti XX. rendű felperest nem kötelezte az elsőfokú bíróság az alperes javára perköltség-fizetésre, holott e felperes keresetét teljes egészében elutasította.

A felperesek az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérték.

A fellebbezés kisebb részben alapos.

Az elsőfokú bíróság ítéleteinek tényállása túlnyomó részben helyes, azt a másodfokú bíróság az elsőfokú eljárás iratai - így különösen az elsőfokú eljárás során becsatolt hagyatékátadó végzések - alapján az alábbiakkal egészíti, illetve pontosítja:

A 3.G.40.057/2006/24. számú ítélet I. rendű felperesének jogelődje id. P. J. 1993. június 15-én, a VII. rendű felperes jogelődje N. J. 1995. október 21-én, a XI. rendű felperes jogelődje J. I. 1993. április 28-án, a XIII. rendű felperes jogelődje R. I. 1995. május 3-án, a XVI. rendű felperes jogelődje M. A.-né 1994. április 25-én, a XVII. rendű felperes jogelődje K. V. 1999.-ben, K. V.-né 2000.-ben, a XVIII. rendű felperes jogelődje M. F. 2002.-ben, a XXI. rendű felperes jogelődje M. K.-né 1997. október 13-án, a XXXII. rendű felperes jogelődje J. I. 1993. április 28-án, a XXXIII. rendű felperes jogelődje Sz. Gy.-né 1995. március 11-én és Sz. Gy. 1999. november 29-én halálozott el. A XVIII. rendű felperes jogelődje M. F. üzletészét még életében 1994.-ben értékesítette. A XIV. rendű felperes az Ámt. 6.§ b) pontja alapján részesült vagyonnevesítésben, jogelődje ugyanis az Ámt. hatálybalépését megelőzően 1990-ben hunyt el, így e perben igényét nem örökösként, hanem saját jogú vagyonnevesítésre jogosultként érvényesítette.

A 2.G.40.056/2006/21. számú ítélet szerinti III. rendű felperes jogelődje K. V. 1995. szeptember 24-én, a VI. rendű felperes jogelődje K. F. 2000. október 21-én, K. F.-né 1997. január 14-én, a VIII. rendű felperes jogelődje J. I. 1993. április 28-án, a X. rendű felperes jogelődje T. J. 1992. október 27-én, a XIII. rendű felperes jogelődje M. J. 2005. január 7-én, XIV. rendű felperes jogelődje H. L. 2001. november 20-án hunyt el.

A 3.G.40.146/2006/27. számú ítélet szerinti I. rendű felperes jogelődje id. T. J.-né 1996. december 16-án, a XII. rendű felperes jogelődje id. L. J. 2004. július 24-én, a XIII. rendű felperes jogelődje B. J. 1997. március 15-én, a XIV. rendű felperes jogelődje id. L. J. 2004. júliusában, a XV. rendű felperes jogelődje R. V. és R. V.-né 1993. november 26, illetve 1993. február 12-én, a XVI. rendű felperes jogelődje B. L.-né 1993. november 26-án halálozott el.

Az így kiegészített tényállásból is túlnyomó részben - a 2.G.40.056/2006/21. számú ítélet szerinti X. rendű felperes kivételével - helyes jogi következtetést vont le az elsőfokú bíróság, és a helyes ítéleti döntést helyes jogszabályi felhívásokkal támasztotta alá, az ítélet jogi indokolását a másodfokú bíróság - az alperesi fellebbezésre is tekintettel - az alábbiakkal pontosítja és egészíti ki:

Az 1992. évi II. - a szövetkezetekről szóló 1992. évi I. törvény hatálybalépéséről és átmeneti szabályokról szóló - törvény I. fejezete a tagok és a szövetkezet közötti vagyoni viszonyok rendezése címet viseli. E fejezet első címe rendelkezik vagyonnevesítésről. A törvény 3.§ (1) bekezdésének rendelkezése szerint a szövetkezeti törvény hatálybalépésekor működő szövetkezetnek az 1991. december 31-i mérleg szerint, a részjegy-tőkével és termőfölddel csökkentett vagyonát e törvény rendelkezései és a közgyűlés határozatai szerint fel kell osztani

(vagyonnevesítés) és erről az érdekelteket értesíteni kell. Az I. fejezet második része tartalmazza külön főcímmel a termőföldre vonatkozó sajátos szabályokat. Az idézett rendelkezésekből kitűnően az Ámt. teljes mértékben különválasztotta a termelőszövetkezet 1991. december 31-i mérleg szerinti vagyonától a termőföldet, a vagyonnevesítés alapjául szolgáló vagyontömeg megállapításakor a termőföld értékét figyelembe venni nem kellett. E termőfölddel csökkentett vagyon felosztásának szabályait rendezte az Ámt. 6.§ (1) bekezdése, amikor kimondta, hogy vagyonnevesítésben azt kell részesíteni,

- a) aki 1991. január 1. napján tagja volt és e törvény hatálybalépésének napján is tagja a szövetkezetnek,
- b) aki e törvény hatálybalépését megelőzően legalább 5 évig tagja volt a szövetkezetnek, illetőleg e volt tag örökösét,
- c) aki megszűnt tagsági viszonyát helyreállította (7.§), illetőleg a tagsági viszony helyreállítására jogosultnak az örökösét.

A fenti elvek figyelembevételével kellett a vagyonnevesítésre jogosultak üzletrésze értékét meghatározni, és erről azokat értesíteni. E szerint történt meg a szövetkezeti vagyon nevesítése az alperesi szövetkezetben is, és a felperesek, illetve a felperesek jogelődjeinek értesítése az őket megillető vagyonnevesítési arányról, illetve a megszerzett üzletrész névértékéről. A vagyonnevesítés eredményeképpen jött létre az az állapot, hogy voltak a szövetkezetben tag-üzletrésszel rendelkezők, valamint úgynevezett kívülálló üzletrész-tulajdonosok, akik a 6.§ (1) bekezdés b) pontja alapján voltak jogosultak a vagyonnevesítésre. E szerint volt vagyonnevesítésre jogosult a pontosított tényállás szerint a 3.G.40.057/2006/24. számú ítélet XIV. rendű felperese is, ezért az ő jogelődjének ítéleti tényállásban történő feltüntetése szükségtelen, miután az Ámt. 6.§ (1) bekezdése szerinti eredeti vagyonnevesítésre jogosultnak tekintendő.

Az Ámt. I. fejezet második része a termőföldre vonatkozó sajátos szabályokat tartalmazza, nevezetesen az egyes földalapok kijelölésének, az egyes földalapokba került földek tulajdonjoga megszerzésének szabályait, valamint az úgynevezett maradvány-földekre vonatkozó rendelkezéseket. Az e cím alatti rendelkezések semmiféle módon nem utalnak vissza az Ámt. 6.§ (1) bekezdése alapján megszerzett üzletrész tulajdonjogára, az üzletrész meglétére.

A fent kifejtettekből az következik, hogy az Ámt. I. fejezet első és második címének rendelkezései alapján az ott írt jogosultakat megillető igények önállóak, egymástól függetlenek, illetve csupán annyiban függnek össze, amennyiben a termőföldre vonatkozó külön szabályok (második cím) az első cím rendelkezései kifejezetten visszautalnak (pl. többszöri visszautalás a vagyonnevesítés szabályaira.) Az Ámt. I. fejezet második részében meghatározott, termőfölddel kapcsolatos igények érvényesítésének tehát nem feltétele a vagyonnevesítés során az Ámt. 6.§ (1) bekezdése alapján megszerzett üzletrész tulajdonjogának fennállása.

Helyesen foglalt tehát az elsőfokú bíróság állást abban a kérdésben, hogy az a tény, hogy a felperesek - illetve egyes esetekben már azok jogelődjei - az üzletrészüket akár a Magyar Államnak, akár az alperesnek, akár a beavatkozónak értékesítették, a felperesek termőfölddel kapcsolatos igénye érvényesítésének nem akadálya.

Egyetért a másodfokú bíróság azzal az alperesi állásponttal, mely szerint külön kell választani a jogalap tekintetében azon felperesek igényét, akik eredeti jogosultként az Ámt. 6.§ (1) bekezdése szerint részesültek vagyonnevesítésben, és azon felperesek igényét, akik az eredeti vagyonnevesítésre jogosultak örökösei. További különbségtétel szükséges az örökösök között a tekintetben, hogy az öröklésre 1993. január 15-e előtt, avagy azt követően került sor. Nem kell azonban különbséget tenni az örökösök között a vonatkozásban, hogy azok jogelődje még életében értékesítette-e az üzletrészt, avagy sem, hiszen a fent már kifejtettek szerint az üzletrész megléte és termőfölddel kapcsolatos igény érvényesíthetősége között nincs összefüggés.

Azon felperesek igényét, akik az Ámt. 6.§ (1) bekezdése szerinti eredeti vagyonnevesítésre jogosultak voltak, önmagában - a korábbi jogszabályi rendelkezésektől és változásoktól függetlenül - a földrendező és földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény 2001. július 13-án hatályba lépett és jelenleg is hatályos 12/C.§ (5) bekezdése önmagában megalapozza, e törvényi rendelkezés ugyanis kimondja, hogy a védett természeti területek védeltségi szintjének helyreállításáról szóló 1995. évi XCIII. számú törvény 1.§ (1) bekezdésének b) pontja szerinti kijelöléssel nem érintett azon védett vagy védelemre tervezett természeti területek tekintetében, amelyeket - természetvédelmi oltalom hiányában - a szövetkezetnek az Ámt. 25.§-a alapján a vagyonnevesítés szabályai szerint ki kellene adnia - ha az magántulajdonban nem áll vagy magántulajdonba nem került - a kisajátítási eljárást a szövetkezettel szemben kell lefolytatni. A kisajátítási kártalanítás összegét a szövetkezet haladéktalanul köteles a szövetkezet vagyonnevesítéssel érintett tagjai között a vagyonnevesítés szabályai szerint felosztani. A perrel érintett s. 038. helyrajzi számú ingatlan nem vitásan az 1995. évi XCIII. törvény 1.§ (1) bekezdés b) pontja hatálya alá tartozott, kisajátítására e törvényi rendelkezés hatálybalépésének időpontját, azaz 2001. július 13-át követően került sor, így a kisajátítási kártalanítás (illetve vételár) alpereshez befolyt, illetőleg a jövőben esedékessé váló összegének felosztására e törvényi rendelkezés az irányadó.

E körben helyes az elsőfokú bíróságnak az a jogi álláspontja, mely szerint a kisajátítási kártalanításból befolyt összeg nem a jelenlegi alperesi tagságot, hanem az Ámt. 6.§ (1) bekezdése szerinti eredeti vagyonnevesítésre jogosultakat illeti meg. Következik ez abból, hogy - mint ahogy azt a Legfelsőbb Bíróság a BH. 13/2006. számú, elsőfokú bíróság által is idézett, közzétett eseti döntésében is kifejtette - az 1995. évi XCIII. törvény 1.§ (1) bekezdése b) pontja alá tartozó - egyébként eredetileg az Ámt. 25.§ (1) bekezdése szerinti maradványföldnek tekintendő - földekkel kapcsolatban az Ámt. 25.§ (1) bekezdésének szabályait úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés visszaható hatályú, vagyis az érintett földterületek tekintetében a jogalkotó - kivételesen - az eredeti szövetkezeti vagyonnevesítés

időpontjában jogosultsággal rendelkező valamennyi juttatásra jogosultnak további kártalanítást kívánt nyújtani. Ugyanezt az elvet fejtette ki a Legfelsőbb Bíróság a 20/2006. számon közzétett eseti döntésében is, mely eseti döntés egyébként abban a perben született, mely per alperese a jelen per alperese volt, és más, e perrel nem érintett felperesek érvényesítették a kisajátítási kártalanításból eredő igényüket a perbeli s. 083. helyrajzi számú ingatlan egy részének 1998. május 26-i adásvételével kapcsolatban, mely adásvételi szerződés megkötésekor az 1993. évi II. törvény 12/C. § (5) bekezdése még nem létezett. Kimondta a Legfelsőbb Bíróság azt is ezen ügyben, hogy az eredeti vagyonnevesítésre jogosultak tagsági viszonyuk megszűnése ellenére, üzletrészüik értékesítése és elidegenítése ellenére jogosultak részesedni az Ámt. 25.§ (1) bekezdésének hatálya alá tartozó, illetve ennek folytán az 1995. évi XCIII. törvény 1.§ (1) bekezdés b) pontja hatálya alá tartozó védett természeti területek kisajátításából befolyt értékből.

Azon felperesek tehát, akik az Ámt. 6.§ (1) bekezdése alapján vagyonnevesítésben részesültek, a fenti idézett 1993. évi II. törvény 12/C.§ (5) bekezdés alapján jogosultak a perben érintett ingatlan kisajátításából befolyt, illetőleg befolyó összegből való részesedésre, mégpedig a vagyonnevesítés aránya szerint. A fentebb kifejtettek szerint nem tehető különbség az Ámt. 6.§ (1) bekezdés a) és b) pontja alapján vagyonnevesítésben részesülő személyek között sem, hiszen az 1993. évi II. törvény 12/C.§ (5) bekezdését az Ámt. 25.§ (1) bekezdésével összhangban kell értelmezni, az Ámt. 25.§ (1) bekezdése pedig a tulajdonba adásra a vagyonnevesítés szabályait rendelte megfelelően alkalmazni, nem téve különbséget a 6.§ (1) bekezdés a), illetőleg b) pontja szerinti jogosultak között.

A fenti felperesi követelések az 1993. évi II. törvény idézett rendelkezése alapján akkor váltak esedékessé, amikor a perbeli, s. 083. helyrajzi számú ingatlan megosztása folytán keletkező ingatlanrész kisajátítási kártalanítási összege, illetve vételára az alperes részére kifizetésre került. A kisajátítás időpontja 2003. december 1-je volt, az adásvétel időpontja 2004. augusztus 19-e, valamennyi felperes a pert ezen időpontoktól számított 5 éven, azaz a Ptk. 324. § (1) bekezdése szerinti elévülési időn belül indította meg.

Azon felperesekkel kapcsolatban, akik igényüket örökösként érvényesítették, a másodfokú bíróság jogi álláspontja a következő:

Az Ámt. 13.§. (2) bekezdés a), b), c) és d) pontja határozta meg az egyes földalapokat, amelyekbe a mezőgazdasági szövetkezetnek a közös használatában álló, illetve bármilyen címen tulajdonába került földeket el kellett különítenie. Az Ámt. 15.§ (1) bekezdése i) pontja rendelkezett arról, hogy e földalapokat úgy kell kijelölni, hogy abba - bizonyos, a perrel nem érintett kivételekkel - egyéb védett természeti terület ne kerüljön bele. E rendelkezést kellett alkalmazni a védelemre tervezett területek esetében is, amely a perrel érintett ingatlan is volt. Az Ámt. 19.§-a szerint a 15.§ (1) bekezdés i) pontjában meghatározott területeket a Magyar Állam tulajdonába és a természetvédelmi szervek kezelésébe kellett adni, amennyiben a szövetkezet tulajdonából ezáltal földterület kerülne ki, a szövetkezetet azonos

aranykorona értékben természetvédelmi oltalom alatt nem álló, a Magyar Állam tulajdonában lévő csereterülettel - ha ez nem lehetséges pénzzel vagy más módon - kártalanítani kellett. Az ily módon a szövetkezethez esetlegesen befolyó kártalanítási összeg sorsáról e törvény nem rendelkezett, és nem tartalmazott olyan rendelkezést sem, mely szerint ezt akár a tagok, akár az alkalmazottak között e törvénynek bármilyen utaló szabálya szerint fel kellene osztani.

Az Ámt. 19.§-át az 1993. évi II. törvény 7.§ 4. pontja 1993. január 15-i hatállyal hatályon kívül helyezte, azonban az Ámt. 15.§ (1) bekezdés i) pontját és annak (3) bekezdését a hatályon kívül helyezés nem érintette. E törvénymódosítással az a helyzet állt elő, hogy az úgynevezett védett, illetőleg védelemre tervezett területeket az Ámt. hatályos 15.§ (1) bekezdés i) pontja és (3) bekezdése alapján az Ámt. 13.§ (2) bekezdés a), b) és d) pontja szerinti földalapokba továbbra sem lehetett kijelölni, azokat azonban nem is kellett a Magyar Állam tulajdonába adni. Ezáltal e védett, illetve védelemre tervezett területek az Ámt. 25.§ (1) bekezdése szerinti maradványföldek közé kerültek, miután azok nem voltak földalapba kijelölhetőek, és valamennyi, a 13.§ (2) bekezdés a), b), c) d) pontjában meghatározott földalap elkülönítése után fennmaradó föld - a törvény egyéb rendelkezése hiányában - maradványföldnek tekintendő, és az Ámt. 25.§ szerint felosztandó volt.

A fentiekből az következik, hogy mindazok a vagyonnevesítésre jogosultak, akik 1993. január 15-én - az Ámt. 19.§-ának hatályon kívül helyezésekor - életben voltak, az Ámt. 19. §-ának hatályon kívül helyezésével úgynevezett várományi jogot szereztek a perrel érintett, maradványföldnek tekintendő s. 083. helyrajzi számú ingatlanra, azaz arra, hogy az, mint maradványföld a vagyonnevesítés szabályai szerint tulajdonukba kerüljön.

A fentiekből következik az is, hogy az eredeti vagyonnevesítésben részesülő, 1993. január 15-ét megelőzően elhalt személyt ilyen váromány, követelés nem illette meg, következésképpen e személyek hagyatékába az 1993. január 15-ét megelőzően bekövetkezett halálukkor e földekkel összefüggően sem kötelmi, sem dologi igény, követelés nem tartozott. Ez okból a 2.G.40.056/2005/21. számú ügy X. rendű felperese, T. J.-né kereseti kérelme azon részét, melyet az 1992. október 27-én elhalt T. J. örököseként érvényesített, el kellett utasítani. Ezért a másodfokú bíróság e felperest megillető követelés, illetőleg a megállapítás arányát a T. J.-né eredeti vagyonnevesítés szerinti arányban megillető 0,1094%-os arányban határozta meg, és ezt meghaladóan e felperes keresetét elutasította.

Az 1993. január 15-ét követően elhalálozott jogelődök igényét örökösként érvényesített felperesek követelésének jogalapja tekintetében a fentiekén túl az alábbi törvényi rendelkezéseket kell figyelembe venni:

Az Alkotmánybíróság az 1993. évi II. törvény 7.§ 4. pontját a 28/1994. (V. 20.) AB határozattal 1994. május 20-án, hatálybalépésének időpontjára visszamenőlegesen megsemmisítette, ezzel az Ámt. eredeti 19.§ (1) bekezdését állította helyre, mégpedig eredeti hatállyal. Kimondta azonban az Alkotmánybíróság határozata

indokolásában azt is, hogy a visszaható hatályú megsemmisítés nem hat ki automatikusan az alkotmányellenes rendelkezések alapján megszerzett tulajdonjogra, avagy tulajdoni hányad természetben való kijelölésére, azaz fenntartotta azt a korábban is követett elvet, mely szerint a megsemmisített törvényi rendelkezés szerzett jogot nem sérthet. Ezt a következetes álláspontot képviseli több közzétett eseti döntéséből is kitűnően a Legfelsőbb Bíróság is, azaz azt, hogy a hatályon kívül helyezett törvényi rendelkezések folytán szerzett jog nem sérülhet, mellyel a másodfokú bíróság is egyetért. Ezen elvi alapokból azt a következtetést kell levonni, hogy az 1993. január 15-ét követően és 2001. július 13-át megelőzően elhalt eredeti vagyonnevesítésre jogosultak örököseit a perbeli követelés azért illeti meg, mert e vagyonnevesítésre jogosultaknak 1993. január 15-ével, azaz az Ámt. 19.§-ának hatályon kívül helyezésével az Ámt. 25.§ (1) bekezdése alapján keletkezett várományi joga arra, hogy e maradványföldek közé került, perrel érintett ingatlan tulajdonjogát a vagyonnevesítés arányában megszerezzék. Ezen igényük, mint tulajdoni igény, mint szerzett jog nem veszett el és nem sérült az Alkotmánybíróság idézett döntése, az Ámt. 19.§-ának eredeti hatállyal történő helyreállítása folytán, ez csupán azt jelentette számukra, hogy az Ámt. 19.§-ában meghatározott kártalanítási összeg, mint követelés lépett a tulajdoni igény, mint váromány helyébe. Ezért azon felperesek, akiknek jogelődje 1993. január 15. és 2001. július 13-a között halálozott el, igényüket közvetlenül az Ámt. 25.§ (1) bekezdése, valamint az Ámt. 19.§ (1) bekezdése alapján érvényesíthetik az alperessel szemben, miután jogelődjük hagyatékához - az Ámt. 25.§ (1) bekezdés és az Ámt. 19.§-a alapján - az akkor még nem esedékes, perbeli földterületekkel összefüggő követelés is hozzátartozott.

A védett természeti területek védettségi szintjének helyreállításáról szóló 1995. évi XCIII. törvény 1995. november 10. és 1999. június 5. között, valamint 2001. január 1. és július 13. között hatályos rendelkezései e felperesi körre nem hatnak ki, miután a perrel érintett ingatlan e törvény 1.§ (1) bekezdés b) pontjának hatálya alá tartozott, és e törvény 5.§ (1) bekezdése folytán alkalmazandó 4.§ (1) bekezdése a kisajátításáról rendelkezett csupán, a kisajátítási kártalanítás összegének felosztásáról azonban nem, egyezően az ugyanezen időpontban hatályon kívül helyezett Ámt. 19.§-ával. E felperesek igénye ezért egészen az 1993. évi II. törvény 12/C.§ (5) bekezdésének hatálybalépéséig az Ámt. eredeti 19.§ (1) bekezdése és az Ámt. 25.§ (1) bekezdése alapján keletkezett követelés, mint hagyatékba tartozó vagyon megszerzésén alapul, függetlenül az Ámt. 19.§-ának 1995. november 10-i hatályon kívül helyezésétől, hiszen a fentebb már kifejtettek szerint a jogszabály hatályon kívül helyezése az az alapján szerzett jogot nem érinti.

Az 1993. II. törvény 1999. június 5-e és 2001. január 1-je közötti időpontban hatályos - jelenlegi hatályos szöveggel egyező - 12/C.§ (5) bekezdése az ezen időszakban elhunyt jogelődök nevében igényt érvényesítők részére további jogalap lehetne a perbeli követelés érvényesíthetőségére, azonban e jogszabály rendelkezéseinek felhívása szükségtelen, miután a fentebb kifejtettek szerint a jogelődök követelése a korábbi jogszabályi rendelkezésekből ered.

A 2001. július 13-e után elhunyt eredeti vagyonnevesítésre jogosultak örökösei igényének jogalapja pedig az, hogy jogelődjük alperessel szembeni követelése közvetlenül az 1993. évi II. törvény 12/C.§ (5) bekezdése alapján keletkezett, jogutódként ezen igény érvényesítésére jogosultak. E felperesek igényének jogalapja tekintetében irányadó az igényt eredeti vagyonnevesítésre jogosultként érvényesítők keresete körében fentebb kifejtett jogi álláspont (9 oldal második, harmadik bekezdés).

A Ptk. öröklési joggal kapcsolatos rendelkezéseit az elsőfokú bíróság helyesen idézte, és alkalmazta.

A fentiekén túlmenően az elsőfokú bíróság ítéletének egyéb jogi okfejtéseit is osztja a másodfokú bíróság, nevezetesen a perbeli jogképeséggel, az Alkotmánybírósági eljárás kezdeményezésével, az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésével, valamint az alperes által érvényesített beszámításokkal összefüggésben is. E körben megjegyzi még a másodfokú bíróság azt, hogy az egyes felperesek és az alperes között létrejött üzletrész adásvételi szerződések megszegésének semmiképpen nem tekinthető az, hogy a felperesek a termőfölddel kapcsolatos igényüket az alperessel szemben e perben érvényesítik. Hozzáteszi még azt a másodfokú bíróság, hogy mint ahogy azt a Legfelsőbb Bíróság már a fentebb idézett, az alperes ellen indított perben hozott és közzétett eseti döntésében is kifejtette, az alperes és a felperesek közti üzletrész adásvételi szerződéseket nem lehet a joglemondást tekintve kiterjesztően és úgy értelmezni, hogy a felperesek a termőfölddel kapcsolatban őket megillető igényről is lemondtak volna.

Megjegyzi még a másodfokú bíróság, hogy az alperes által hivatkozott, 1996. december 27-én meghozott 11/1996. (XII. 27.) közgyűlési határozatának a perbeli jogvita elbírálására semmiféle kihatása nincs, az ugyanis az Ámt. 25.§ (3) bekezdése szerinti maradványföldek felosztására vonatkozott, a jelen perben érvényesített igények pedig, azaz a peresített s. 083. helyrajzi számú ingatlan az Ámt. 25.§ (1) bekezdésének hatálya alá tartozik. Ezen alperes által hivatkozott közgyűlési határozatról, figyelemmel arra, hogy ez a jelen perben irreleváns, a másodfokú bíróság nem foglal állást.

Az alperes fellebbezése érdemben tehát kizárólag a 2.G.40.056/2006/21. számú ítélet szerinti X. rendű felperes tekintetében volt nagyobb részben alapos, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét e tekintetben, valamint az e felperesre vonatkozó perköltség tekintetében változtatta meg, és a Pp. 81.§ (1) bekezdésének alkalmazásával a X. rendű felperest, T. J.-nét kötelezte az alperes javára perköltség megfizetésére. Az elsőfokú bíróság ítéletének perköltségre vonatkozó rendelkezését változtatta még meg annyiban a másodfokú bíróság, hogy az alperes fellebbezésére figyelemmel a teljes egészében pervesztes, 3.G.40.146/2006/27. számú ítélet XX. rendű felperesét, T. K.-nét kötelezte az alperes javára elsőfokú perköltség megfizetésére. Az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatása a Pp. 253.§ (2) bekezdésén alapul.

Az alperesi fellebbezés csekély részben volt eredményes, túlnyomó részben azonban eredménytelen, ezért a Pp. 81.§ (1) bekezdésének alkalmazásával a másodfokú eljárásban felmerült költségeket is az alperes köteles a felperesek részére megfizetni, mely perköltség összegét a másodfokú bíróság a valamennyi felperes által együttesen érvényesített igény alapján kiszámított pertárgyérték figyelembevételével a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (5) bekezdésének rendelkezései szerint állapította meg.

Pécs, 2007. június 6.

Dr. Veszeley Józsefné s.k. a tanács elnöke, Dr. Kovács Ildikó s.k. előadó bíró, Dr. Zóka Ferenc s.k. bíró